

Uzdravení posedlého v Gerase

Rožnov, Střítež, 3.2.2013

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ž 107, 1 – 22

Text: Mk 5, 1 – 20

Přijeli na protější břeh moře do krajiny gerasenské. Sotva Ježíš vystoupil z lodi, vyšel proti němu z hrobů člověk posedlý nečistým duchem. Ten bydlel v brobech a nikdo ho nedokázal spoutat už ani řetězy. Často už ho spoutali okovy a řetězy, ale on řetězy se sebe vždy strbal a okovy rozlámal. Nikdo neměl sílu ho zkerotit. A stále v noci i ve dne křičel mezi hroby a na borách a bít do sebe kamením. Když spatřil z dálky Ježíše, přiběhl, padl před ním na zem a brozně křičel: "Co je ti po mně, Ježíši, synu Boha nejvyššího? Při Bohu tě zapřísahám, netrap mě!" Ježíš mu totiž řekl: "Duchu nečistý, vyjdi z toho člověka!" A zeptal se ho: "Jaké je tvé jméno?" Odpověděl: "Mé jméno je 'legie', poněvadž je nás mnoho." A velmi ho prosil, aby je neposílal pryč z té krajiny. Páso se tam na svahu hory velké stádo vepřů. Ti zlí duchové ho prosili: "Pošli nás, ať vejdemo do těch vepřů." On jim to dovolil. Tu nečistí duchové vyšli z posedlého a vešli do vepřů; a stádo se hnalo střemhlav po srázu do moře a v moři se utopilo. Bylo jich na dva tisíce. Pasáci utekli a donesli o tom zprávu do města i vesnic. Lidé se šli podívat, co se stalo. Přišli k Ježíšovi a spatřili toho posedlého, který míval množství zlých duchů, jak sedí oblečen a chová se rozumně; a zděsili se. Ti, kteří to viděli, vyprávěli jim o tom posedlém a také o vepřích, co se s nimi stalo. Tu počali prosit Ježíše, aby odešel z těch končin. Když vstupoval na loď, prosil ho ten člověk dříve posedlý, aby směl být s ním. Ale Ježíš mu to nedovolil a řekl: "Jdi domů ke své rodině a pověz jim, jak velké věci ti učinil Pán, když se nad tebou smíloval." Ten člověk odešel a začal zvěstovat v Dekapoli, jak velké věci mu učinil Ježíš; a všichni se divili.

Je to hrozivá scéna s tím posedlým člověkem. Moje dětská vzpomínka na vyprávění tohoto příběhu v nedělní škole je vzpomínkou na pocit hrůzy, kdy jsem si jako dítě říkal, že bych věru nechtěl takového člověka v životě potkat. A na klidu mi nepřidávalo ani vědomí, že za tím vším jsou všelijací démoni či ďábel sám. Obdivoval jsem ty, kteří se ho pokoušeli spoutávat řetězy. Obdivoval jsem Ježíše, že se dovede s takovým člověkem vůbec bavit. Já bych se tedy rozhodně tomu člověku a takovým místům, která obývá, vyhýbal velikým obloukem. Jako dítě jsem tomu příběhu vlastně moc nerozuměl. Vůbec jsem si například nedovedl připustit, že bych tím posedlým bláznem mohl být také já sám.

Ano, posedlý blázen, říkáme si, když vidíme toho člověka v příběhu křičet mezi hroby a na horách a bít do sebe kamením. To je ten správný výklad, říkáme si. Je to příběh o choromyslném člověku, který patří do ústavu, do svěrací kazajky, do klecového lůžka, aby neškodil sobě ani druhým. Ano, tak to obvykle vykládáme, když narazíme v bibli na posedlého člověka. Vždyť oni tenkrát neměli naše vědecké poznání, nevěděli nic o duševních poruchách, o poruchách biochemie v mozku, a tak za vším viděli hned čerta, ďábla a posedlost demony. To my jsme už chytřejší, nasadíme takovému jedinci ty správné prášky, spoutáme jeho mysl chemicky a tím ho dneska léčíme. Ale jestli se to tak dalece liší od těch tehdejších okovů a řetězů, to tedy nevím.

Bratři a sestry, jestliže se takto „vypořádáme“ nejen s tím posedlým člověkem, ale i s celým tím biblickým příběhem, tak jsme ničeňo nepochopili a přijdeme velice zkrátka. Takže znovu. Jak tomu textu rozumět? Jedině tak, jak samo vyprávění chce, aby mu rozuměno bylo. Mluví-li evangelista o posedlosti, nemá na mysli nic jiného, nežli posedlost. A našim úkolem je zamyslet se nad tím, co to posedlost je. Jestli k tomu užijeme v té době obecně přijímané kulisy duchovního světa s duchy a demony nebo jiný světonázorový rámec, to je vcelku jedno. Naštěstí, to co je v bibli důležité, není na našich dobově podmíněných představách závislé. To, co je v příběhu označeno za demony a posedlost, bezpochyby existuje, ať už to nazveme jakkoliv. Ale podívejme se na ten příběh samotný a zblízka.

Ježíš připlouvá s učedníky do krajiny gerasenské. Tedy na pohanské území. To se neobešlo bez potíží. Předcházela tomu veliká noční bouře na moři. Pro učedníky bylo zcela zřejmé, co se děje. To samy mocnosti pekelné je ohrožují na životě. Proti nim není obrana. Jsme jim vydáni napospas. Zlo tu má navrch. Pocit naprosté bezmoci proti okolnímu zlu je pro učedníky skličující. A Ježíši je to navíc jedno. Ten spí. Ano, pocit bezmoci proti zlu – to je zkušenost Kristových učedníků. Teprve zkušenost, že se dá rozbouřeným žvlům také pohrozit, přináší uklidnění. Ale jen co přistanou u břehu, dostaví se onen pocit bezmoci proti zlu opět. Tentokrát v jiné podobě. Když konečně s úlevou vystoupili na břeh, jakási živá mrtvola jim jde v ústrety. Muž, který žije mezi hroby, chová se jako blázen a nikdo si s ním neví rady. Lidé ho zkoušeli spoutat, leč marně. Zlo s ním lomcuje a na první pohled je vidět, že ten člověk je úplně mimo. Postava budící strach, děs, křičící poděs, plný zranění, která si sám sobě působí. Co jsou to za moci a síly, které ho tak zrychtovaly?

Posedlík, co bydlí mezi hroby, překypuje čímsi, z čeho jde strach. Ježíš na něj promluví – vlastně ne, nejprve se dohaduje se zlem, které má toho nešťastníka ve své moci. S tím člověkem samotným bude Ježíš mluvit až na samém konci příběhu, až ve chvíli, kdy bude třeba, aby šel domů a vyprávěl, jaké milosti se mu dostalo. Do té doby s ním Ježíš ani mluvit nemůže, protože ten muž je jaksi mimo sebe. To, co říká, nemluví on. Jako když z vás mluví třeba strach – ze smrti, z umírání, z bolesti, z nemoci, strach z neznáma, strach z lidí, strach ze sebe sama. Nebo nenávisť – třeba k lidem, kterými se cítím ohrožen, anebo k někomu, kdo mi ublížil. Jakákoliv posedlost může z člověka mluvit – prostě něco, čeho mám ve dne v noci plnou hlavu a bez čeho nedokážu být. Nebo něco, čemu jsem uvěřil nebo čemu jsem naletěl – slogany mých oblíbenců v politice nebo řeči někoho, koho se trochu bojím, nebo všudypřítomné reklamní žvásty nebo něco, co oněhdy kdosi kdesi povídal či napsal. Jste to opravdu vy? Nebo z vás taky někdy mluví něco, co si vás osedlalo, aniž jste si to uvědomili? Kdy mluvíme sami za sebe, a kdy z nás mluví třeba hněv, závist, zloba, zášť, vztek, zklamání, strach, bolest, vsugerovaná myšlenka? A tak bych mohl pokračovat. Je toho moc, celá legie posedlostí. Kdy vlastně jsme skutečně sami sebou, a kdy nás ovládá něco jiného nebo někdo druhý, někdo, kdo

nám třeba řekl něco ošklivého, kdo nás pomluvil, kdo nás zranil, a tak se usídlil v naší mysli, opanoval ji, a my se jím stále dokola obíráme, ne a ne se ho zbavit, nechce se mu ven, ani ve dne ani v noci. Terorizuje nás, a my se jeho přítomností v nás užíváme, zraňujeme, tohle není život, to je peklo, co mi ten člověk dělá ze života, on mě snad přivede do hrobu, už tam vlastně jsem, osedlal si mě, a já jsem ten... posedlý.

Nevím, co mělo tamtoho nešťastníka v moci. Jen čtu, že ho to nechalo odříkat větu: "Ježíši, jdi pryč, co je ti do mě, já jsem v pohodě, mně je v té zlobě dobře, vlastně jsem šťastný, vlastně se toho nechci vzdát, nechci to opustit, neplet' se do mých věcí a běž."

Cosí takového ten osedlaný muž ze sebe na Ježíše vykřičel, ale Ježíš (a teď i čtenář) za tím vším slyší i nevyřčenou větu: „Pane, to přece nejsem já...“

Tahle patálie není pro léčitele. I kdyby se toho posedlého ujal a léčil ho, samotné rozbouřené zlo nepřemůže. A co víc: ono to není tak, že by si nějaké zlo zčistajasna osedlalo v jádru dobrého člověka; ono to vypadá, že my (dobráci od kosti), jsme k tomu sedláni zlem docela náchylní a že takový osedlaný člověk si v tom zlu někdy docela lebedí a říká si, že mu v tom zas tak špatně není. „Co se mi pleteš do života, Ježíši, synu Boha nejvyššího?“ praví tento muž při setkání. Nezdá se, že by to chtěl nějak zásadně řešit.

Ono také, dokud bude svět světem, nepůjde zlo vyřešit nějak zásadně. Nejde prostě mávnout kouzelným proutkem a veškeré zlo ze světa vymizíkovat. Zlo bude definitivně smeteno až na konci věků, kdy skončí v ohnivém jezeře Božího soudu. Zatím ho Ježíš vykazuje do patřičných mezí. Člověk ale není stvořen k tomu, aby v něm přebývalo zlo. Ve Starém zákoně čteme o jiných zástupcích živočišné říše, kteří jsou symbolickými nositeli nečistoty a špíny. Nakonec i my toto přirovnání dost často používáme. Ti, kdo jsou určeni k zatracení a komu je špína vlastní, nejsou lidé. Jsou to, jak jsme četli, prasata. Tedy kulticky nečistá zvířata. V příběhu čteme, jak si zlí duchové vymohli, že obsadí stádo těchto zvířat, které se páslo opodál. Dva tisíce vepřů. To byla slušná farma. Musela svým majitelům asi dobře vynášet. Ale jak se do toho dali ti nečistí duchové, tak to šlo hned všechno ke dnu. A pastýři zaznamenali jen strmý pád cenných kusů stáda, jak se střemhlav vrhly do moře a rázem bylo po majetku. A pastýři přišli o práci. Najednou se jasně ukázalo, co se stane, když máte ve farmě takový dobytek, který je přímo posedlý ďábelskou myšlenkou, že je třeba se bezhlavě za něčím hnát, přitom s sebou strhne celé stádo, a teď se to všechno řítí, až to celé skončí v moři. Tu je vidět, kam takové hospodářství spěje. Jen si vemte, kolik peněz se tam utopilo!

Místní podnikatelé ale vidí situaci po svém. Tím, kdo to vše rozvrtal, je Ježíš. Kdyby to jenom nechal pěkně v tichu všechno být, tak jak to bylo! Ale on do toho vrtá, a jenom kvůli jednomu posedlému bláznovi, kterého chtěl z toho dostat. O co mu jde? On se celou noc plaví po moři, v bouři, větru, ve vlnách, aby na druhém břehu našel jednoho ďábelníka, toho vysvobodil, a přitom klidně ponechá devadesát devět, co říkám, rovnou dva tisíce prasat svému osudu. Je to spravedlivé? Hold, to jsou ty Boží hodnoty a priority. Pánu Bohu se vyplatí zaobírat se jedním jediným člověkem, který potřebuje vysvobození. Pánu Bohu stojí za to se zabývat i tebou. Vždycky to ale něco stojí. Stojí to něco nás samé, stojí to něco každého, kdo chce druhému pomoci, ale nejvíc to stálo Pána Ježíše samotného. On zemřel, aby sestoupil do všech našich hrobů a pekel a odtud nás vysvobozuje. Nás, kteří jsme si tak nějak už zvykli na ty své hroby, kterým důvěrně říkáme „pelíšky“, nás, kteří často známe jen sílu, křik a zlost, kteří rozbíjíme, na co sáhneme, kteří jsme si zvykli, že z nás jde strach a už vlastně ani nechceme, aby nás toho Ježíš zbavil. Zvykli jsme si působit bolest. Zvykli jsme si nebýt sami sebou. Zvykli jsme si schovávat se za někoho. Zvykli jsme si neříkat, co si skutečně myslíme. Zvykli jsme si, nechat se manipulovat. Nechat se ovládat. Nechat se osedlat zlem. Ale my si, bratři a sestry, nikdy nesmíme zvyknout na své posedlosti! Ježíš moc dobře ví, proč je z nás vyhání. A proč je topí jak kot'ata v moři. A nám to nesmí být líto. Vždycky si musíme říci: Dobře jim tak, sviním! Amen.

Modlitba: *Pane Ježíši, zbav nás od zlého, neboť tvé jest království i moc i sláva na věky. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, ty jsi přišel do naší bídy, abys nás vysvobodil od Zlého. Prosíme, nenech se odradit naším nezájmem o tvou spásu, naší lhostejností vůči tvé lásce. Smiluj se nad námi, kteří býváme často pod vlivem něčeho, co nemáme v moci. Ty, který máš moc a vládu nad všemi panstvy a nad mocí toho zlého, vytrhni nás a spas, abychom byli volní a svobodní k životu s tebou. Modlíme se za všechny, které ovládla nějaká jiná moc, kteří se neumí ovládat, kteří jsou posedlí myšlenkou na pomstu. Prosíme za ty, které ovládla posedlost mocí, posedlost mamonem. Prosíme za lidi svázané různými závislostmi, všelijakými fobiemi, strachy, komplexy, obavami. Prosíme, za lidi zmanipulované, bez vlastního názoru, za ty, kdo odpovědnost za svůj život odevzdali do rukou někoho cizího, za lidi otročící někomu nebo něčemu. Prosíme za lidi, kterým se nic nedaří, kteří se ztotožnili se zlem a rezignovali na dobrý a poctivý život. Prosíme, smiluj se nad těmi, kdo ztratili svobodu konat dobro a odmítat zlo. Prosíme za ty, kteří dovedou jen blasitě křičet, ale nevydrží ani sami se sebou natož s druhými. Prosíme, vyveď nás z našich hrobů do života ve svobodě dětí Božích. Amen.*